

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

ETNOGRAFIA POLSKA XL

Zeszyt 1–2

Warszawa
1996

REDAKTOR: WANDA PAPROCKA
ZASTĘPCA REDAKTORA: IWONA KABZIŃSKA

Członkowie Rady Redakcyjnej: Maria Biernacka, Mirosława Drozd-Piasecka,
Zbigniew Jasiewicz

Adres Redakcji: 00-140 Warszawa, Al. Solidarności 105

Koncepcja okładki: Iwona Kabzińska

Na okładce wykorzystano reprodukcję fotografii wykonanej w roku 1937 na Polesiu przez
p. Józefa Szymańczyka. Zdjęcie pochodzi ze Zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego
w Warszawie (reprodukcja Krzysztof Chojnacki)

Korekta: Redakcja i Autorzy

Wydanie publikacji zostało dofinansowane
przez Komitet Badań Naukowych

Etnografia Polska © Copyright 1995. All Rights Reserved
All papers, photos and cover are copyright to their authors and to *Etnografia Polska*

Indexed in:

IBZ – International Bibliography of Periodical Literature

IBZ – CD-ROM

IBR – International Bibliography of Book Reviews of Scholarly Literature

BR – CD-ROM

Printed in Poland

PL ISSN 0071-1861

Skład i druk: *Zakład Wydawniczy Letter Quality*
Warszawa, ul. Bryłowska 35/38

Zam. nr 34/96. Objętość ark. wyd. 31. Nakład 420 egz. Papier offset 80 g

SPIS TREŚCI

Od Redakcji	Iwona Kabzińska 5
-------------------	-------------------

ARTYKUŁY

Część I

Leszek Dziegiel – Życie codzienne i historia najnowsza – nowe pole badań etnologa	11
Everyday life and modern history – new area of anthropological studies	17
Anna Zadrożyńska – Krótki szkic o chamstwie	19
Short essay on caddishness	28
Anna Malewska-Szałygin – Wiedza potoczna o sprawach publicznych. Lokalny wizerunek gminnej sceny politycznej	29
Common knowledge of public affairs. The image of local political scene	39
Maria Paradowska, Anna Urbańska – Kult św. Wojciecha w polskiej kulturze ludowej. Zarys problematyki	39
The cult of St. Adalbert in Polish folk culture. An outline of essential problems	52

Część II

Jolanta Kowalska – Taniec Eurynome	53
The dance of Eurynome	78
Jarosław Kolczyński – Trójnożna koza. Uwagi o symbolice trójnożności	81
A three-legged goat. Some remarks on the symbolism of three-legged creatures	106
Dagnoław Demski – Niebramińskie źródła ludowego hinduizmu. Bogowie mniejsi	109
Non-Brahmanic sources of folk hinduism. Minor deities	124

Część III

Ryszard Radzik – Charakterystyka pojęcia grupy etnicznej na przykładzie Poleszuków	127
The concept of ethnic group. The case of the "Poleshuki" (Byelorussia)	134
Danuta Życzynska-Ciołek – Naród, język i państwo w wypowiedziach mieszkańców wsi pod Lidą na Białorusi	137
The concepts of „nation”, „language” and „state” in the language of peasants near Lida in Byelorussia	137
Katarzyna Waszczyńska – Kto to jest szlachcic, czyli o obrazie szlachcica w oczach współczesnych mieszkańców pogranicza litewsko-białoruskiego	155
Who is „a nobleman”? Images and stereotypes of petty gentry as a social group on the Lithuanian-Byelorussian borderland	186
Beata Czech – Chłopskie obrzędy rodzinne na Oszmiańszczyźnie	189
Peasant rituals of the life cycle in the region of Oszmiana (Byelorussia)	205
Iwona Kabzińska – O kulturze „polskiej nacji”, kulturze narodowej i możliwościach ich transmisji (na przykładzie Polaków z Białorusi). Uwagi wstępne	209
On the culture of „Polish natsia”, national culture and the possibilities of its transmission (the example of Poles in Byelorussia)	225
Halina Rusek – Socjologiczne aspekty badania różnicowania kulturowego Zaolzia	229
Sociological aspects of the researches of cultural differentiation in Zaolzie	236
Sławoj Szynkiewicz – Polacy w Kazachstanie. Świadomość etniczna i stosunki z obcymi	237
The Poles in Kazakhstan. Ethnic identity and relationships with other groups	252
Andrzej Woźniak – Z badań nad Polonią gruzińską drugiej połowy XIX i początku XX wieku	255
From the studies on the Polish colony in Georgia in the second halfth of the 19th and the beginning of the 20th century	274

Agnieszka Halemba – Kto jest Altajczykiem? O tożsamości narodowej rdzennych mieszkańców Republiki Altaj	277
Who is a Altaian? On national identity of the indigenous population of the Republic of Altai	306
Piotr Borański – Turcy meschetyńscy – jeden z problemów etnicznych współczesnego Kaukazu	307
The Turks of Meschetia – one of the ethnic problems of the contemporary Caucasus	318

NEKROLOGI

Maria Frankowska (1906–1996) – <i>Maria Paradowska</i>	319
Jadwiga Kucharska (1922–1995) – <i>Maria Biernacka</i>	327

RECENZJE I OMÓWIENIA

Mitologie popularne. Szkice z antropologii współczesności, Dariusz Czaja (red.), Kraków 1994 – <i>Bartosz Gomółka</i>	335
Shamanism in performing arts, Tae-gon Kim, M. Hoppál, O.J. von Sadovszky (red.), Akadémiai Kiadó, Budapest 1995, ss. 291 – <i>Iwona Kabzińska</i>	337
Shamanism in Siberia. Selected reprints, V. Diószegi, M. Hoppál (red.), Akadémiai Kiadó, Budapest 1996, ss. 189 – <i>Iwona Kabzińska</i>	342
Antoni Kuczyński, Polskie opisanie świata. Studia z dziejów poznania kultur ludowych i plemiennych, t. 1, Azja i Afryka, Wrocław 1994, ss. 433, 205 il., 2 mapy – <i>Janusz Kamocki</i>	343
Dziennik Józefa Kopcia, brygadiera wojsk polskich. Z rękopisu Biblioteki Czartoryskich opr. i wyd. A. Kuczyński i Z. Wójcik, Warszawa–Wrocław 1995, ss. 404, il. – <i>Ryszard Tomicki</i>	345
Ogród spustoszonej. Kontynuacja i zmiana w kulturze współczesnej wsi polskiej, Ryszard Kantor (red.), Kraków 1995, ss. 123 – <i>Urszula Kaczmarek</i>	348
Kultura międzywojennego Wilna. Materiały z konferencji w Trokach (28–30 VI 1993), Anna Kiezuń (red.), Białystok 1994, ss. 387 – <i>Stanisław Ciesielski</i>	352
Zdzisław Julian Winnicki, Szkice kresowe, Wrocław 1995, ss. 155, 44 fot. – <i>Iwona Kabzińska</i>	355
Leszek Dziegiel, Lwów nie każdemu zdrow, Wrocław 1991, ss. 372 – <i>Grzegorz Hryciuk</i>	358
Grzegorz Hryciuk, „Gazeta Lwowska” 1941–1944, Wrocław 1992, ss. 160 – <i>Leszek Dziegiel</i>	360
Jacques Heers, Święta głupców i karnawały, Warszawa 1995, ss. 224 – <i>Irena Turnau</i>	365
Karol Daniel Kadłubiec, Górniczy śmiech (komizm ludowy pogranicza czesko-polskiego), Wrocław 1995, ss. 307 – <i>Mirosław Marczyk</i>	368
Zbigniew Libera, Wstęp do nosologii, Wrocław 1996, ss. 122 – <i>Marcin Brocki</i>	370
John van Maanen, Tales of the Field. On Writing Ethnography, The University of Chicago Press, Chicago – London 1988, ss. 144 – <i>Przemysław Hensel</i>	373
Kultura przedsiębiorczości, Brigitte Berger (red.), Warszawa 1994 – <i>Ludomira Trojan</i>	374
Bronisław Baczo, Wyobrażenia społeczne, Warszawa 1994, ss. 275 – <i>Agnieszka Pokropek</i>	376
Bill Devall, George Sessions, Ekologia głęboka, Warszawa 1995 – <i>Paweł Kalinowski</i>	377
Deborah Tannen, Ty nico nie rozumiesz! Kobieta i mężczyzna w rozmowie, Warszawa 1995 – <i>Aleksandra Sadowska</i>	379
Andrzej Zajackowski, Elity urodzenia, Warszawa 1993, ss. 96 – <i>Witosław Klemowski</i>	380

Etnografia Polska is regularly listed in the *International Current Awareness Service: Anthropology*. Selected material is indexed in the *International Bibliography of Social and Cultural Anthropology*.

Od Redakcji

Fakt wydania 40 rocznika pisma nieodparcie wywołuje skojarzenia z jubileuszem, okrągłą rocznicą... Starsze pokolenie etnologów pamięta zapewne narodziny „Etnografii Polskiej”, która od czterdziestu lat jest wciąż obecna w naszym życiu naukowym. Dla młodego pokolenia „Etnografia Polska” to tytuł, który był zawsze, do którego sięgały (i sięgają nadal) kolejne roczniki studentów i badaczy (nie tylko etnologów).

Jubileusz czterdziestolecia można, jak to się dzieje zazwyczaj w przypadku rozmaitych rocznic, wykorzystać jako okazję do podsumowania dorobku, w tym również odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu poszczególne kierunki etnografii (etnologii, antropologii kulturowej), problemy badawcze, wydarzenia naukowe, znalazły odbicie na stronicach pisma, w jakiej mierze było ono wizytówką środowiska, otwarcia Redakcji na współpracę z badaczami związanymi z różnymi ośrodkami działającymi w Polsce i w innych krajach świata, reprezentującymi różne szkoły, metody, koncepcje, a także dyscypliny. Świadomie zrezygnowaliśmy jednak z przygotowania tomu, który byłby podsumowaniem minionego czterdziestolecia, próbą oceny dorobku edytorskiego „Etnografii Polskiej” albo omawiania osiągnięć dyscypliny, której pismo służy od tylu lat. Chcemy natomiast zaprezentować artykuły informujące o niektórych realizowanych obecnie w Polsce kierunkach badań etnologicznych i antropologicznych. Czytelnikom pozostawiamy ocenę, na ile są one interesujące lub też wiodące w naszej dyscyplinie.

Koncentrując się, zgodnie z przyjętą koncepcją, na dniu dzisiejszym polskiej etnologii, a – z konieczności – na prezentacji fragmentu jej obrazu, chcemy jednak uczynić wyjątek, by przypomnieć Osobę założyciela i wieloletniego Redaktora „Etnografii Polskiej”, ś.p. Prof. Witolda Dynowskiego, który powołał to pismo w trudnych latach ograniczeń badawczych naszej dyscypliny. W tym roku minęła 10 rocznica Jego śmierci. Pragniemy także wspomnieć o Pani mgr Krystynie Małkowskiej, która przez ponad dwadzieścia lat pełniła funkcję sekretarza Redakcji, współtworząc w znacznej mierze obraz pisma. Bez Niej „Etnografia Polska” po prostu by nie istniała. Dziękujemy Jej serdecznie za ogromny wysiłek i serce, jakie włożyła w redagowanie pisma. Chciałabym także osobiście podziękować za wieloletnią współpracę Pani Redaktor Zycie Kwiecińskiej z wrocławskiego oddziału Ossolineum. Dziś widzę, jak wielce przydatna okazała się wiedza redakcyjna przekazywana mi przez Panią Zytę, aczkolwiek zdobywanie tych doświadczeń nie było łatwe.

Etnologom nie brakowało ostatnio okazji do jubileuszy. W 1994 r. w Poznaniu, w ramach obchodów 75-lecia Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, z inicjatywy Instytutu Etnologii i Antropologii Kulturowej UAM oraz Komitetu Badań Etnologicznych PAN, zorganizowano sesję, podczas której dyskutowano m.in. nad aktualną kondycją nauk etnologicznych w Polsce i oceniano możliwości ich rozwoju. W 1995 r. we Wrocławiu odbyły się natomiast uroczystości z okazji 100-lecia Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego i czasopisma „Lud”. Owocem wspomnianych obchodów są dwie znaczące publikacje. Referaty zaprezentowane podczas jubileuszu 100-lecia PTL zostały wydane w 78 t. „Ludu” (1995 r.), teksty z konferencji poznańskiej opublikowano natomiast w książce pt. *Etnologia polska między ludoznawstwem a antropologią*, pod red. A. Posern-Zielińskiego (Poznań 1995); obydwie prace ukazały się na rynku w pierwszej połowie 1996 r. Myślę, że najnowszy, jubileuszowy numer „Etnografii Polskiej” może stanowić ważne uzupełnienie wspomnianych publikacji, przede wszystkim w zakresie rozważań nad współczesnym obrazem naszej dyscypliny, poszerzając znacznie i uaktualniając prezentowaną w nich problematykę, jak też listę autorów i reprezentowanych przez nie ośrodków (warto przy tym, jak sądzę, zwrócić uwagę na znamienne podziały „regionalne” występujące wśród współpracowników poszczególnych tytułów).

W najnowszym numerze „Etnografii Polskiej” kontynuujemy publikację tekstów poświęconych zagadnieniu tożsamości (etnicznej, narodowej, kulturowej), poruszamy szeroko rozumianą problematykę polonijną, prezentujemy też nowe prace z zakresu antropologii kultury. Sygnalizujemy również powstanie tematów badawczych, świadczących o stałym poszerzaniu pola zainteresowań etnologów. Do tematów tych należą: 1. Analiza kulturowa epoki „realnego socjalizmu” w Polsce i w innych krajach tego systemu, z jego mitologią, propagandą i metodami socjotechnicznymi, z nie objętą dotąd badaniami etnologicznymi sferą życia codziennego w jego najszerszym nurcie (artykuł L. Dziągła); 2. Kulturowa analiza zjawiska określanego terminem chamstwo, przeciwstawianego najczęściej kulturze (w wąskim sensie). Zjawisko to, jak pisze A. Zadrożyńska, wymaga zdefiniowania, określenia zasadniczych cech, atrybutów i relacji zbioru noszącego miano chamstwa. Próbując określić jego istotę, autorka dotyka także problemu genezy zjawiska, sięgając do przekazów biblijnych; 3. Niewątpliwe novum w pracach etnologicznych stanowią badania inspirowane koncepcją „teatru życia publicznego”, rozwiniętą przede wszystkim w badaniach socjologicznych. W tym nurcie mieści się artykuł A. Malewskiej-Szałygin oparty na wynikach badań terenowych, jakie w latach 1993–1995 autorka (wraz z grupą studentów) przeprowadziła w dwóch gminach mazurskich, by ukazać lokalny wizerunek sceny politycznej. Wspomniane kierunki zrodziły się z refleksji badaczy nad obecną rzeczywistością, nad mechanizmami rządzącymi zachowaniami ludzkimi w naszym społeczeństwie i korzeniami owych mechanizmów.

Nowym zagadnieniem podejmowanym przez etnologów jest rola i funkcjonowanie kultu świętych we współczesnej kulturze ludowej (artykuł M. Paradowskiej i A. Urbańskiej o kulcie św. Wojciecha). Odrębny nurt stanowią prace, których autorzy próbują np. interpretować i wyjaśniać znaczenie oraz funkcje określonych obiektów i zachowań rytualnych, korzystając z różnego typu źródeł: opisów obrzędów, tekstów folklorystycznych, mitów, zabytków archeologicznych i in. W bieżącym Zeszyście „Etnografii Polskiej” prezentujemy wyniki studiów J. Kowalskiej w zakresie antropologii tańca oraz efekty prac J. Kolczyńskiego ukazujące symbolikę trójnożności.

Dużym zainteresowaniem etnologów (i przedstawicieli innych dyscyplin) cieszą się obecnie badania nad zagadnieniem tożsamości, specyfiką pogranicza, zjawiskiem regionalizmu, etniczności, nie mówiąc już o poszukiwaniu metod opisu i interpretacji badanej rzeczywistości (por. również uwagi A. Posern-Zielińskiego o rosnącym znaczeniu studiów etnicznych w etnologii i antropologii kulturowej/społecznej zawarte w artykule opublikowanym w 78 t. „Ludu”). Teksty poświęcone tak ważnej dla mieszkańców współczesnego świata problematyce tożsamości, kwestiom etnicznym, narodowościowym tworzą wyraźny blok w najnowszym tomie „Etnografii Polskiej”. Nie jest przypadkiem, że dotyczą one głównie terenów byłego Związku Radzieckiego. Jak wiadomo, wraz z rozpadem ZSRR i uformowaniem się nowych państw na jego terenach, ujawnione zostały m.in. występujące na tych obszarach poważne problemy etniczne i narodowościowe (por. artykuł P. Borawskiego, historyka i orientalisty, na temat Turków meschetyńskich). Na tę część świata zwróciło spojrzenie wielu badaczy (w tym również z Polski). Niektórzy spośród nich podjęli bezpośrednią penetrację wybranych obszarów. Realizacji badań sprzyjało otwarcie dostępu do terenów, które przez dziesiątki lat niechętnie gościły nazbyt dociekliwych badaczy, zwłaszcza pochodzących z innych krajów.

Jeden z etnologów młodego pokolenia, zafascynowany badaniami odległych ludów w poszukiwaniu nieuświadamianych struktur myślenia i systemów kulturowych, w prywatnej rozmowie ze mną stwierdził niedawno, że tak częste dziś podejmowanie badań nad tożsamością, stosunkami narodowościowymi, konfliktami etnicznymi itp. jest wynikiem mody i prowadzi do niepotrzebnego upolitycznienia etnologii. Moim zdaniem, powstanie nowego i wyraźnie dziś zarysowanego, także w Polsce, kierunku badań nad szeroko rozumianą problematyką etniczności/narodowości świadczy przede wszystkim o otwartości badaczy, jest wyrazem pragnienia poszerzania zakresu badań, chęci wypracowania nowych metod poznania, opisu i interpretacji oglądanej przez nich rzeczywistości. Wynika także z obowiązku podjęcia tematów, które przez ponad 40 lat stanowiły tabu w nauce polskiej (również w etnologii). W jakimś stopniu zainteresowanie badaczy wspomnianą tematyką jest także efektem zdumienia, zadziwienia zjawiskami, jakie objawiły się ich oczom po podniesieniu kurtyny, skrywającej wiele prawd i problemów,

które stały się nagle widoczne, wymagając zarazem weryfikacji sposobu, w jaki przedstawiano je dotychczas opinii społecznej świata. Na naszych oczach nastąpiła również demitologizacja obrazu społeczeństwa, którego jesteśmy członkami. Dziś nikt już nie ukrywa choćby tego, że tereny polskiego pogranicza nie są wolne od różnego typu konfliktów, mających nierzadko podłoże w określonych decyzjach i posunięciach polityków, a także w odpowiednich działaniach propagandowych, że możemy tam obserwować efekty wieloletniego dążenia do unifikacji i asymilacji kulturowej tzw. mniejszości etnicznych i narodowych, decydujące m.in. o stanie tożsamości członków tego typu społeczności (por. artykuł H. Rusek dotyczący Zaolzia). Podobne efekty występują dziś również na terenie byłego Związku Radzieckiego. Ukazuje to m.in. artykuł S. Szynkiewicza poświęcony świadomości etnicznej Polaków z Kazachstanu. Autor zwraca również uwagę na rolę stereotypów w kontaktach międzykulturowych, ilustrując to zagadnienie materiałami zgromadzonymi podczas badań terenowych. W swoim artykule, opartym na wynikach badań, jakie przeprowadziłam wśród Polaków z Białorusi (Grodzieńszczyzna i Mińszczyzna) piszę m.in. o wpływie rusyfikacji na stan wiedzy badanych o kulturze własnej grupy odniesienia i ograniczonych możliwościach kontynuacji polskich tradycji, a także na proces kształtowania tożsamości narodowej Polaków. Problem zachowania elementów obrzędowości rodzinnej przez Polaków z Białorusi (Oszmiańszczyzna) stanowi natomiast przedmiot artykułu B. Czech. Oszmiańszczyźnie oraz jednej z parafii litewskich, leżącej na pograniczu litewsko-białoruskim, poświęcony jest tekst K. Waszczyńskiej. Na podstawie wypowiedzi mieszkańców badanych terenów autorka podjęła próbę przedstawienia współczesnego obrazu szlachcica i zakresu znajomości tradycji szlacheckiej przez osoby reprezentujące różne grupy społeczeństwa. Efektem badań nad świadomością członków lokalnych społeczności wiejskich jest także artykuł D. Życzynskiej-Ciołek oparty na materiałach zgromadzonych w okolicach Lidy. Autorka wyjaśnia znaczenie terminu 'nacja' i 'nacionalność' oraz związek tych pojęć z przynależnością indywidualną i grupową. Ukazuje także stosunek badanych do władzy, państwa i pojęcia 'ojczyzna'. Wszystkie artykuły dotyczące Białorusi, a także innych rejonów byłego Związku Radzieckiego, są zarazem dokumentalnym zapisem zmian w świadomości mieszkańców tego państwa wywołanych przez przeobrażenia sytuacji politycznej ostatnich lat.

Warto przypomnieć, że do prekursorów prowadzonych w Polsce badań nad tożsamością należała zmarła w 1995 r. Prof. dr hab. Jadwiga Kucharska (Jej sylwetkę naukową przypominamy we wspomnieniu pióra M. Biernackiej). Myślę, że dla wielu badaczy studia Prof. J. Kucharskiej są nie tylko przykładem rzetelnej pracy badawczej, lecz także stanowią znakomity materiał do badań porównawczych.

Jesienią 1996 r. pożegnaliśmy także Prof. dr hab. Marię Frankowską – badaczkę, która stworzyła podwaliny polskiej amerykanistyki.

Badanie procesów etnicznych i narodowych wymaga precyzyjnego zdefiniowania i stosowania terminów: grupa etniczna, etniczna zbiorowość,

naród, ukazania cech charakterystycznych każdej z wymienionych grup. Czasem jednoznaczne przyporządkowanie badanej społeczności do określonej grupy może sprawiać trudności. Bardzo ważne jest wówczas ustalenie podstawowych wyznaczników, obiektywnych cech kulturowych właściwych dla danej grupy, zdefiniowanie używanych pojęć, a także określenie ich relacji względem siebie. Zdefiniowaniu pojęć 'grupa etniczna' i 'etniczna zbiorowość' oraz ich relacji w stosunku do pojęcia 'narodu' poświęcony jest artykuł socjologa R. Radzika. Propozycje autora dotyczą przede wszystkim Poleszków, można je jednak z pewnością rozpatrywać znacznie szerzej, dokonując zarazem konfrontacji z określeniami używanymi przez innych badaczy.

Prowadzone obecnie studia nad tożsamością i autoidentyfikacją członków wybranych grup nie tylko stwarzają etnologom możliwość poszerzenia dotychczasowego pola badań oraz wypracowania nowych metod gromadzenia i opracowywania materiałów, lecz także sprawiają, że w centrum zainteresowania badaczy bardzo wyraźnie staje pojedynczy człowiek widziany nie tylko jako przedstawiciel określonej grupy, lecz przede wszystkim w relacjach z innymi. (Przed badaczami otwiera się także szansa poszerzenia ogólnej wiedzy o Człowieku, a także refleksji nad granicami dyscypliny i własnych możliwości poznawczych). Zgromadzone podczas badań terenowych wypowiedzi informatorów, zarówno te, które można uznać za typowe dla większej społeczności, jak i odbiegające od nich, wskazują m.in. na różnorodne relacje między jednostką i grupą. Pozwalają też wnioskować o stopniu zróżnicowania badanej społeczności i różnych odcieniach (kategoriach) tożsamości. Mogą też stanowić punkt wyjścia do opisu struktury etnicznej określonego obszaru. Dzięki nim, jak stało się np. w przypadku badań A. Halemby, przeprowadzonych wśród mieszkańców Republiki Ałtaju, możliwa jest ponadto weryfikacja dotychczasowych ustaleń badaczy, nie uwzględniających często spojrzenia na kwestie etniczne „od wewnątrz”.

Wiele nowych, nie publikowanych dotąd informacji przynosi też artykuł D. Demskiego, oparty na materiałach terenowych zgromadzonych wśród indyjskich pasterzy Rabari, znacznie wzbogacający wiedzę o panteonie bóstw hinduistycznych zwanych „bogami mniejszymi” („niższymi”).

Od kilku lat z różnych stron słychać głosy wieszczące kryzys etnologii. Niech mi będzie wolno wyrazić nadzieję, że najnowszy tom „Etnografii Polskiej”, podobnie jak dwie wspomniane tu wcześniej publikacje, jest zapowiedzią przezwyciężania kryzysu. Cieszymy się, że możemy publikować efekty prac tak wielu autorów na łamach „Etnografii Polskiej” i wierzymy, że pismo to będzie towarzyszyć Czytelnikom jeszcze przez wiele lat, otwierając się nadal na współpracę interdyscyplinarną.

Iwona Kabzińska